

חֻקַּת - תוֹכַח עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. מצות "פרה אדומה" - אופן עשית 'מי חטאת', סדר טהרת אדם שנטמא בטומאת מת דיני המת וטומאת מת (שמטמא אדם, כלים ואהל המת) (יט).
- ב. עם ישראל מגיע למדבר צין. מיתת מרים, נסיון מי מריבה - הוצאת מים מן הסלע, ועונשם של משה ואהרן שלא להיכנס לארץ ישראל (כ, א-ג).
- ג. משה מבקש מאדום לעבור דרך ארצו (שולח מלאכים), ומלך אדום סירב, ובני ישראל הלכו מסביב לאדום (כ, יד-כא).
- ד. פטירת אהרן בחר ההר, ויבכו בני ישראל את אהרן 30 יום (כ, כב-כט).
- ה. חֻקָּה - מלך ערד נלחם בישראל, ישראל התפללו ונדרו שיתנו את השלל לה', וה' נתן אותם בידי ישראל (כא, א-ג).
- ו. "וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר" - תלונות בני ישראל על הלחם והמים, ה' שולח בעם נחשים, משה נושא תפילה לה'. וציווי ה' לעשות נַחֲשׁ נָחֲשֵׁת, ומי שהביט בו נרפא (כא, ד-ט).
- ז. מסעי בני ישראל והנס בנחלי ארנון (כא, יז-ט).
- ח. "אֲזַי יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל" - שירת הבאר (כא, יז-כ).
- ט. ה' נותן את סיחון מלך האמורי ואת עוג מלך הבשן, בידי עם ישראל (כא, כא-לה).
- י. בני ישראל חונים בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב מֵעֶבֶר לְיַרְדֵּן יַרְחוֹ.

"וַתֵּמַת שָׁם מֵרִים וַתִּקְבֹּר שָׁם" (כ, א)

בחז"ל כתוב: 'למה נסמכה מיתת מרים לפרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת'. שאל ראש ישיבה הגאון ר' ברוך דב פוברסקי שליט"א (בהספד על אמו הצדקנית אשתו של ראש ישיבה ר' דוד זצ"ל) פרה אדומה זה לא כמו כל הקרבנות אלא רק חטאת קרייה רחמנא שמזים ממנה כנגד אוהל מועד, למה התורה לא סמכה מיתת צדיקים לחטאת גמורה? והוא ביאר שמיתת מרים זה לא מיתת צדיקים אלא מיתת צדקניות, כשאדם גדול הולך לעולמו כולם יודעים כמה תורה הוא הרביץ, כמה נהנו ממנו עצה ותושיה, אבל כשאשה צדקנית הולכת לעולמה אף אחד לא יודע עליה, היא כל היום היתה במטבח והתעסקה עם טיטולים, אבל מה האמת? יש פתגם 'מאחורי כל אדם גדול עומדת אשה גדולה' - האשה היא המעמיד הגדול של כל הגדלות של הבעל, של כל ההרבעות תורה שלו, כל מה שהבעל יכול לשבת על התורה ועל העבודה זה רק בגלל שיש אשה צדקנית שלוקחת על עצמה את כל עול הבית, אשה שמורידה ממנו את כל הדאגות והטירחות.

זה מה שחז"ל מלמדים אותנו - למה נסמכה מיתת מרים, המיתה של צדקניות לא נמשלה לקרבן חטאת שמקריבים אותו בבית המקדש, זה נסמך לפרה אדומה שנעשית בהר הזיתים רחוק מהבית מדרש, אבל בלי קרבן פרה אי אפשר להקריב שום קרבן בבית המקדש, פרה אדומה היא המעמיד של כל הקרבנות בבית המקדש, וכך גם אותם נשים צדקניות הם המעמיד של כל התורה והעבודה של הבעל הגדול שלהם...

[הגר"א דיסקין]

דבר העוזר

פרשתנו פותחת במצות - 'פרה אדומה' שנאמר: "זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה", מצוה שאין לנו השגות לטעמה, למעשה לאף אחד לא נגלה טעם המצוה אלא למשה רבינו ע"ה. הקשה האור החיים' הקדוש מדוע לא נאמר 'זאת חֻקַּת הַפְּרָה', כמו שנאמר בפסח 'זאת חֻקַּת הַפֶּסַח'. ופירש הרבי מקלויזנבורג על פי מה ששאל מהרח"ו (רבנו חיים ויטאל) מרבו האריז"ל מדוע ירדו הדורות ואין אנו משיגים כהשגת הראשונים, וענה האריז"ל שכל זה מחמת שחסר לנו טהרת אפר הפרה אדומה, כמה שנתרחק הדור יותר מאותו דור שזכה לאפר פרה, כך יורדים הדורות מדור לדור. כי רבינא ורב אשי גם לא היה להם אפר פרה, אך אבות אבותם היו עדיין טהורים מטומאת מת ע"י אפר פרה, והחברים היו נזהרים בטהרה. וכיוון שהיתה טהרה, הרי היה הנפש טהור מכל גלולים וזוהמות. וכמה שמתרחקים מאפר הפרה, כך יורדים הדורות, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, ואחרונים אחרונים, עד שהיום נראה הרחוב כמו שהוא נראה...

וכתב החיד"א (במדבר קדמות מערכת א' אות כ"ו): "ברור כשמש שאליהו הנביא הביא אפר פרה אל האריז"ל והזה עליו לטהרו מטומאת המת, ועל ידי זה זכה למה שזכה. לכן כתוב 'זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה', כי זהו החוק של כל התורה כולה, לקחת פרה אדומה תמימה, ובכל פעם שנטמאים, יטהר עצמו עם אפר פרה, זהו חוק לכל קניין התורה כולה.

וכתוב במסכת ראש השנה (כא:): "בִּקְשׁ קִהְלֵת (שלמה המלך) לְמִצָּא דְבָרֵי חֲפָץ" (קהלת יב, י), יצתה בת קול ואמרה לו את המשך הפסוק: "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אָמֶת". שלמה המלך רצה לדעת את הטעם של כל המצוות, והוא אכן ידע את כולם, עד שהגיע למצות פרה אדומה וטעמה נסתם ממנו ולא התגלה לו. יצאה בת קול ואמרה לו, "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אָמֶת", דברי אמת זה התורה, ובתורה כתוב 'זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה' - חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחריה.

וכתוב במדרש (תנחומא שב, ח; במדבר רבה יט, ו), שאף שלשלמה לא התגלה טעם מצות פרה, מכל מקום למשה רבינו כן התגלה טעמה. על פי זה אמרו דורשי רשומות, כתוב (במדבר יט, יז) "וְלָקַחוּ לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרָפַת הַחֲטָאֹת" ראשי תיבות 'למשה'. כאן מרומז שלמשה גילו את הטעם. אמר שלמה, כשם שתיבות אלו הם ראשי תיבות 'למשה', כך גם הם ראשי תיבות 'שלמה'. על כך יצאה בת קול ואמרה לו: "וְכָתוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אָמֶת", דהיינו, דברי אמת של התורה צריך לקרוא ישר, 'למשה' זה הראשי תיבות בקריאה הישרה, ואילו 'שלמה' זה ראשי תיבות בשינוי אותיות. זה מה שענתה לו הבת קול. וכתוב במדרש (מדבר רבה שם ג) ששלמה המלך אמר על זה "כָּל זֶה נִסִּיתִי בַּחֲכָמָה אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" (קהלת ז, כג).

וגם רש"י פירש בתחילת הפרשה: 'לפי שהשטן שאומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחרי'. אם נתייחס לכל התורה כולה כחוק אז יהיה קל לקיים אותה - חוקה חוקקתי, גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה!

על פן ואמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון" (כא, כז) - על קופים ויצר

הרע

מעשה בכפר נידח השוכן אי שם במעמקי הג'ונגל, יום אחד הגיעו אל הכפר שני אורחים, איש עסקים בעל הופעה מרשימה מלווה בעוזר מסור.

פנה האיש אל כל תושבי הכפר והודיע כי היות והוא חובב קופים, מוכן הוא לשלם על כל קוף שיינתן לו 10 דולרים. הכפריים שבסביבתם היו קופים רבים יצאו בהמוניהם אל היער והחלו ללכוד אותם. האיש קנה מהם אלפי קופים תמורת 10 דולרים לאחד, והכניסם לכלוב שהוכן במיוחד עבור כך.

משהצטמצמה אוכלוסיית הקופים עד כי קשה היה לאתרם, חדלו הכפריים ממאמציהם. כיון שכך, הודיע האיש כי מעתה ישלם בעבור כל קוף 20 דולר. הודעתו זו חידשה את מאמצי הכפריים והם שבו במרץ למלאכת לכידת הקופים.

אלא שבמהרה אזלה שוב אספקת הקופים והכפריים שבו לעבד את חוותיהם. האיש העלה את הצעתו ל-25 דולר לקוף, אך אספקת הקופים הצטמצמה כל כך עד שקשה היה לראות אפילו קוף אחד ביער, שלא לדבר על ללכוד אותו.

איש העסקים הודיע כי מעתה הוא מוכן לרכוש כל קוף ב-50 דולר, אבל מכיוון שהוא חייב לנסוע העירה לצרכיו העסקיים, העוזר שלו ייצג אותו בהיעדרו ויבצע את רכישת הקופים בעבורו. כשנסע ה'בוס', פנה העוזר לכפריים ואמר להם: "הסתכלו על כל הקופים שבכלוב הענק הזה אותם רכש מעסיקי, אני מוכן למכור לכם כל קוף תמורת 35 דולר, וכשהבוס שלי ישוב לכאן תוכלו למכור לו אותם תמורת 50 דולר לראש".

התלהבו הכפריים, הם אספו וריכזו את כל חסכוניהם, וקנו מהעוזר את כל אלפי הקופים. ומאז הם לא ראו יותר לא את האיש ולא את עוזרו... כל מה שראו סביבם היו אלפי קופים אותם רכשו במיטב כספם...

בסיפור זה משתמשים מרצים לכלכלה נכונה למתעניינים בהשקעות, על ידו מסבירים הם כיצד עובד שוק המניות בישראל, שהגדולים והמנוסים יודעים תמיד לצאת בזמן, והכפריים הבורים נשארים עם קופים בלבד... אך יש בסיפור זה גם משל נפלא כיצד בתכסיסים אלו מפיל היצר הרע את האדם ברשתו. ["היא שיחת"]

זאת חקת התורה... (י"ט, ב) - לימוד תורה עם

מוסר

מצות פרה אדומה היא חוק, שכן היא מטהרת את הטמאים ומטהרת את הטהורים המתעסקים בה. אכן, זו חוקת התורה: התורה יכולה לטהר את האדם ולרוממו מעל כל הברואים, אך התורה גם עלולה להיות בעבורו פח יוקשים, חלילה. הכיצד? על הפסוק "זאת התורה אשר שם משה" (דברים ד, מד) דרשו חכמינו ז"ל (יומא עב): זכה - נעשית לו סם חיים, לא זכה - נעשית לו סם מיתה, כמו שדרש הגאון מוילנא זצ"ל את הפסוק "יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (דברים לב, ב): התורה משולה למטר. המטר מצמיח את מה שזורעים באדמה.

אם זרע פרחים - יצמחו פרחים יפים, אך אם זרע קוצים - יצאו דרדרים קוצניים. אם אדם עוסק בתורה יחד עם מידות טובות - התורה תצמיח אדם שהוא כמלאך, נזר הבריהא שבשבט פיו יכול להפוך עולמות. אך אם אדם עוסק בתורה כשיש בו מידות גרועות - התורה עלולה להוות עבורו סם המוות ממש. הוא יכול להיות ידען בתורה, ומתוך פלפולו - לטהר את השרץ בק"ן טעמים, והדרך לגיהנם פתוחה לפניו.

מרב רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, דיבר באחד משיעוריו על חשיבות לימוד המוסר. כך הובא בספר "שלחנו של מרן": הקדוש ברוך הוא: בני! בראתי יצר, הרי בראתי לו תורה תבלין (קידושין ל:). בפשטות, הכוונה ללימוד התורה, אולם הפוסקים כתבו, שהכוונה ללימוד המוסר. וכן כתב ה"כהן הגדול" (רבנו ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל) בספרו הבהיר "משנה ברורה" (סימן א, יב), וזה לשונו: "צריך אדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום, אם מעט ואם הרבה, כי הגדול מחברו - יצרו גדול ממנו, ותבלין היצר הרע הוא תוכחות מאמרי חז"ל".

ומכאן תוכחה לרוצים לעסוק רק בתורה ללא לימוד מוסר. בדור יתום זה גברה הסטרא אחרא, והיצר הרע רודף ביותר אחר לומדי התורה. עינינו רואות כי תלמידים שאינם לומדים מוסר, בדרך כלל באים לידי גאווה בלימודם, חושבים את עצמם לחכמים גדולים ומבזים את גדולי דורם. גם תפילתם אינה הגונה ובלא כוונה, ופוגמים בברית הלשון והראיה, ואין תורתם רצויה, כי אינה לשמה.

עלי באר ענו לה" (כ"א, י"ז)

מדוע הבאר, שבאה בזכות מרים, נקראת על שמה, ואילו המן, שבא בזכות משה, לא נקרא על שמו?

מובא בגמרא (תענית ט): רבי יוסי ברבי יהודה אומר: ג' פרנסים טובים עמדו לישראל, ואלו הן: משה, אהרן ומרים. וג' מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן: באר, ענן ומן.

באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן ומן בזכות משה. והנה מדוע כל דבר היה בזכות מישהו אחר? ה'כלי יקר' בפרשתנו מבאר זאת: המן - בזכות משה שקיבל את התורה, כי לא ניתנה התורה כי אם לאוכלי המן, כפי שמובא במדרש תנחומא (בשלח כ), נאמר (שמות ט"ז, ד): 'למען אֶנְסֶנּוּ הָיִלֶךְ בְּתוֹרָתִי'. הבאר היתה מספקת כל צורכיהם בזכות מרים שאחזה במידת גמילות חסדים, שכן נאמר (שם א', ח) 'וְתַחֲיֶינָּה אֶת הָיִלִּידִים' שהיו מספיקין להם מזון. וענני כבוד - אשר שם כבוד השכינה בזכות אהרן, שגרם השראת השכינה על הקרבנות, ובזכות התורה חזרו שלושתם ובני ישראל אמרו את השירה על משה שחזרה הבאר בזכותו אחר שפסקה במיתת מרים.

בארה של מרים נשאר גם בזמננו, כמבואר בשולחן ערוך (אורח חיים הלכות שבת סימן רצ"ט) בשם ה'כלבו' שיש אומרים לדלות מים במוצאי שבת, כי בארה של מרים סובב במוצאי שבת כל הבארות, והפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו, ולכן נקרא בארה של מרים, מה שאין כן המן וענני כבוד לא נשארו בזמננו. [מעדני אשר]

זאת התורה (י"ט, א) - סיפור

על חכמת התורה המופלאה שהיתה לגאון מוילנא, נלמד מהמעשה הבא: אל בית הדין בוילנא הגיעו שני עדים והעידו על בת ישראל שסרחה, ובעקבות זאת בעלה צריך לגרשה. בא אביה אל הגאון מוילנא כשהוא ממרר בבכי, ואמר לו: "רבנו, בתי צדקנית, העדים מעלילים עליה עלילת שווא! אולם מכיוון שבית הדין לא מצא שום דופי בעדותם של העדים, לא היה מנוס מלקבל את עדותם.

כששמע הגאון את דברי האב, ציווה להביא אליו את העדים. העד האחד נכנס לפניו והשני נשאר בחוץ. במשך שעה ארוכה שמע הגאון את עדותו בפרוטרוט.

לאחר שהעד הראשון סיים את עדותו, יצא מן החדר ונכנס השני. לאחר שגם השני סיים את עדותו, קרא הגאון לעד הראשון לשוב ולהיכנס לחדר. שני העדים נצבו מול הגאון בחיל וברעדה, ואז נעמד הגאון וזעק: "עדי שקר אתם!" כמובן, נוצרה מהומה גדולה, ולבסוף הודו העדים שאכן הם עדי שקר. הם סיפרו כי יש בלבם שנאה לבעלה של האשה ועל כן החליטו להעליל עליה שסרחה ולגרשם לו לגרשה מעליו. חלשה דעתם של הדיינים. הם הרי תלמידי חכמים גדולים ומנוסים בחקירות ודרישות של עדים. הם חקרו את שני העדים שהעידו בפניהם על אותה אשה, וכיצד ייתכן שלא שמו לב שאינם נאמנים! באו אפוא אל הגאון ושאלוהו: כיצד נודע לרב שהם עדי שקר, אולי הודיעוהו מן השמים, ברוח הקודש? השיב להם הגאון: לא נביא אני ולא בן נביא, למדתי זאת ממילה אחת בתורה שבעל פה! המשנה אומרת (ראש השנה ב, ו): 'אם נמצאו דבריהם מכוונים - עדותן קיימת'. מה זה 'נמצאו'? מהמילה הזו יש לדייק הלכה למעשה: שני אנשים היו עדים לאירוע מסוים, שניהם ראו ושמעו אותו דבר, אבל כל אחד מתאר את תיאורו באופן שונה מחברו. כל אחד ונקודת המבט שלו, כל אחד וההרגשים שלו. לא ייתכן ששניהם יתארו אותם דברים בדיוק נמרץ! וזו הכוונה 'אם נמצאו דבריהם מכוונים'. כלומר, באמת כל אחד הדגיש הדגשות שונות, כל אחד סיפר את הדברים בסדר שונה וכדומה, אבל אם נמצאו דבריהם מכוונים, כלומר, אם בתיאור הכולל, בסך הכל, נמצא שהם מעידים אותה עדות - הריהם עדים נאמנים ו'עדותן קיימת'. אבל אם לא 'נמצאו דבריהם מכוונים' אלא מלכתחילה שניהם אמרו אותם דברים בדיוק נמרץ, באותו נוסח, באותו סדר, עם אותם הדגשים - הרי זה סימן שהם עדי שקר. הם תיאמו מראש מה לומר ומדקלמים את הדברים לפני הדיינים.

כך היה - אמר הגאון - עם שני העדים שהשמיעו לפני את עדותם. דבריהם היו מכוונים, בלי צורך לטרוח ולמצוא זאת. ומשום כך - אין עדותן קיימת, כי עדי שקר הם. מילה אחת בתורה שבעל פה, פלאי פלאים!

חכמת התורה עמוקה מני ים, והיא לנו כ'חוקה', אין לנו בה שום השגה והבנה. כמה שנלמד ונעמיק בה, עדין לא התחלנו לאחוז בשולי אדרתה.

[יחי ראובן]

זאת התורה, אדם פי ימות באהל (י"ט, י"ד)

השיעורים המושלגים - סיפור

סיפר הרב מיכל זלמן שורקין זצ"ל (מתלמידי ה'חפץ חיים'): בהיותי בראדין נגזרה עלי גזירת גיוס לצבא הרוסי, וגיליתי באותה שנה מעיר לעיר למצוא כסף כדי לשחד את הפקיד הממונה על הצבא לפטור אותי מהגיוס.

פעם נכנסתי לעיר קטנה אשר כיהן בה רב גדול בתורה. נכנסתי כדרכה של תורה לרבה של העיר, שהיה זקן מופלג וגאון עצום, ודברתי אתו בלימוד. תוך כדי המשא ומתן ההלכתי, הוציא הרב כתב יד של חיבור ענק ומקיף של חידושים על כל ספר 'מנחת חינוך' והראה לי משם חידוש השייך לנידון שדברנו עליו. 'למראה הכתבים שאלתי בהכנעה את הרב 'האם הם הכתבים של הרב'? השיב לי: 'לא! כתב ידה של בתי הוא זה...' כשהבחין הרב בגודל תימהוני הוסיף והסביר לי: 'כאשר באתי לעיר הזאת, השוממה מבלי לומדים, לא היה לי עם מי ללמוד תורה, אבל בת יחידה הייתה לי, בעלת כשרון גדול, והיא הייתה לי לעזר. למדתי אתה תורה יומם ולילה וזה החיבור שלה'.

עוד אני משתאה ומתפלא על הדברים ששמעתי זה עתה מפי הרב, והנה נכנסה בתו לחדר כשהיא מבוגרת מאוד, שעונה על מקלה. הרב החל בוכה. מששאלתי אותו מדוע הוא בוכה, סיים הרב לספר לי את המעשה שהתחיל בו: 'כאשר הגיעה אותה בת מצוינת ולמדנית לפרקה, שלחתי מכתב לכל הישיבות שישלחו לי את הבחור המצוין שבישיבה בשביל בתי. ואכן הגיע בחור מצוין משיבת מ. ונפגשו בהצלחה ומצאו חן בעיניהם. ואז שאלה בתי את הבחור: 'ואיך למדת פשט ברמב"ם בעניין טומאת התהום'...? הבחור שכנגדה לא ידע כלל על מה היא מדברת, או-אז הגיבה בזלזול: 'וכי אתה הוא שאומרים עליך שהנך הבחור המצוין של ישיבת מ.?!' ויצא הבחור מהבית בבושת פנים.

'וכך קרה כאשר הגיע בחור מצוין משיבת ט. שנתגלגלו הדברים עד ששאלה אותו דבר מסוגיות החמורות בש"ס 'ואיך למדת הסוגיא'... וכך נמשך העניין עם עוד בחורים, עד שפרשו ממנה כל מצוייני הישיבות, איש איש לאהלו, ובתי נשארה ספונה בביתי, היא עם מקלה וכתב היד שלה...' כך סיפר הרב בבכי ובלב נשבר. ישמע חכם ויוסף לקח.

זאת התורה, אדם פי ימות באהל (י"ט, י"ד)

מקשה אור החיים הקדוש בפרשתנו, על מאמר רז"ל (בבא מציעא קיד) בפסוק: "אדם פי ימות באהל" - ישראל מטמאין באוהל ואין אומות העולם מטמאין באוהל, מדוע בעצם כך הוא, והלא אדרבא גוי היה לו לטמאות יותר מאשר ישראל.

עונה ב'אור החיים' הקדוש: היות שעם ישראל קבלו תורה, אזי הרוחנים השפלים (שהם הטומאה וסיטרא אחרא) תאבדים להדבק בהם, להיותם בכך חטיבה של קדושה עליונה בחייהם וגם במותם, בחייהם - שכאשר יגעו במת או יאהילו עליו תדבק בהם הטומאה שבמת ולא תחפוץ להפרד מהם, וכן במותם - תתרבה הטומאה בהם, וכמו שאמרו: ישראל מטמאים באוהל ואין אומות העולם מטמאין באוהל.

ובמתק לשונו ממשיך זאת לשני כלים, אחד מלא דבש והשני מלא זבל, לאחר שפינו מהם את התכולה, אותו כלי שהיה בו דבש ברגיל שמתקבצים בו זבובים ורמשים, והשני שהיה מלא זבל הגם שיכנסו לה במקצת מהרמשים, עדיין לא יתרבו כמו בכלי הדבש. כמו כן אדם מישראל שמת, להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת נפשו ונתרוקן הגוף, יתקבצו הקליפות לאין קץ, שהם כוחות הטומאה, התאבים תמיד ליהנות מהקדושה העריבה, מה שאין כן הגוי - להיותו מושלל מהקדושה אין כל כך התקבצות הטומאה.

זאת התורה אדם פי ימות באהל (י"ט, י"ד) -

מובא בגמרא (מסכת שבת פג:): "אמר רבי יונתן, לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה, ואפילו בשעת מיתה, שנאמר 'זאת התורה אדם פי ימות באהל' - אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה".

ו'החינוך' (מצוה ת"ט) למד מכאן שיש חיוב לימוד תורה בשעת מיתה: "ועד אימתי חייב כל אדם ללמוד תורה, עד יום מותו, שנאמר (דברים ד, ט) 'וּפָן יְסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ'."

"כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבוֹן..." (כ"א, כ"ח)

אומרת הגמרא (בבא בתרא עח:) על הפסוק תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין.

רבי יעקב מעסקין בספרו "אבן יעקב" (על מסכת חגיגה), מספר סיפור נפלא שיש בו לקח אודות החשבון שיש לעשות בכל הנוגע לניצול הזמן ללימוד התורה הקדושה: 'בימי טל ילדותי, כשלמדתי בישיבת סלבודקא, זוכר אני שבחור אחד מבני הישיבה חלה במחלת הטיפוס ר"ל, ומצבו הורע מאוד, והוזמן הרופא הידוע בשם פיינבערג מעיר קובנה, לבוא ולבקר את החולה. וכאשר ביקרו, אמר הרופא ברוגזה: 'אני יכול לרפאות את החיים, אבל לא את המתים, כי אין תקוה לרפואתו', ונואש לחייו. כולנו נדהמנו מהשמועה הרעה של הרופא.

'ביום ו', ערב שבת קודש בבוקר, אחר תפילת שחרית, הכריז ה'סבא' - ר' נתן נטע צבי פינקל זצ"ל, שכל אחד יעמוד על מקומו ולא יעזוב את הישיבה, כי יש לי דברים העומדים ברומו של עולם למסור לכם, סיפור נורא מהט"ז ז"ל שמסר לי ידידנו הגאון הצדיק רבי צבי הירש, ר"מ ראשי בישיבה הקטנה בסלבודקא: אשה אחת באה אצל ה'ט"ז, לבקש שיתפלל על בנה החולה כבר מספר שבועות, והרופאים אמרו נואש לחייו, ולא מצאו שום מזור ותרופה למחלתו הארוכה והכבדה. והט"ז, מרוב ענוותנותו, דחה אותה ואמר לה: 'התחת אלוקים אנכי? לכי בעצמך אל בתי כנסיות ובתי מדרשות והתפללי לבינו שבשמים, שישלח לו רפואה שלמה מן השמים'. אבל האשה, מרוב מרירותה, לא עזבה את ביתו של ה'ט"ז, וצעקה ובכתה בדמעות שליש מאין הפוגות, ועתה רושם גדול על ה'ט"ז. ואז אמר לה ה'ט"ז זה שני שבועות שאני עמל ויגע בסוגיה חמורה של הש"ס יומם ולילה, וזכות של יגיעתי בשני שבועות הללו יגן על בנך החולה, ומן השמים ירחמו עליו בתוך שאר חולי ישראל. ואמנם זכות התורה של בעל ה'ט"ז הגן עליו ומצבו של בנה החולה הוטב ושב לאיתנו, עד כאן סיפור המעשה (שמקורו בספר "נפש החיים" - ליקוטי מאמרים). לכן, הוסיף הסבא, אבקש מכם שכל אחד מבני הישיבה ילמד חצי שעה לשם החולה, ואכן הוטב מצבו מעט-מעט, ושב לאיתנו בזכות התורה שלמדו בני הישיבה כל אחד חצי שעה.

במוצאי שבת קודש, היה הסבא אומר שיחה מוסרית, כדרכו בקודש תמיד, אך בליל מוצש"ק זה היה שמח ועלץ, ופניו הפיקו ניצוצי נוגה, ונתן שבח והודיה לבורא עולם על השינוי של הבחור לטובה, ועשה חשבון על החצי שעה שלמדו בני הישיבה, כערך שלוש מאות וחמישים בני הישיבה שהיו אז בישיבה, מגיע שלמדו כמה ימים, ומשעה היה מגיע כמה שבועות, ומשתי שעות, כמה חודשים וכן הלאה.

ולחיפך בביטול תורה, חלילה: אם מבטלים כל בני הישיבה חצי שעה, מגיע מזה כמה ימים של ביטול תורה, ואם ביטלו כל בני הישיבה שעה אחת מגיע מזה כמה שבועות של ביטול תורה, וכן הלאה, והעמיק מאוד מאוד בזה החשבון, "כי אש יצאה מחשבון", ההתלהבות של לימוד התורה תלוי רק בחשבון, שכל רגע ורגע מצטרף לחשבון גדול - הן ללימוד התורה והן לביטול התורה!

דבריו עשו רושם חזק וכביר על כל בני הישיבה, וגם עלי עד היום הזה, ונשרש בליבי ונשמתי החשבון האמת והעמוק שעשה הסבא... והספרים שחיברתי בעז"ה באמריקה, הכל מכח החשבון ששמעתי מהסבא אז'...

רבי גרשון אדלשטיין נהג להביא בשיחותיו בעניין לימוד המוסר כדלהלן: כידוע שלימוד המוסר מחזק ומשפיע מאוד, ונותן חיים מאושרים, כפי שאמרו לי הרבה, גם מבוגרים בעלי משפחה, שהתחילו ללמוד מוסר בקביעות, בכל יום משהו, מה שמעניין כי מה שמשעמם לא משפיע כלום, ונעשו מאושרים. והרב שטיינמן אמר פעם שאם לומדים מסילת ישירים בקביעות אפילו חמש דקות בכל יום זה משפיע מאוד, והופך את האדם לאדם אחר, וכאמור ידוע לי מעשים שהיו בבעלי משפחה שהתחילו ללמוד מוסר בכל יום קצת, בצורה מעניינת, ועל ידי זה הבית נהיה בית מאושר, בית מלא שמחה.

עוד הוסיף רבי גרשון: על מנת לגדול בתורה ועבודת ה', יש ללמוד בכל יום לכל הפחות חצי שעה מוסר ולפעמים רבי גרשון מורה ללמוד רק 5 דקות מוסר כשאדם לחוץ וכדו'. פעם הגיע אליו אברך ושאלו: הרי בכל שנה מגיעים תלמידים רבים לישיבה, ובתוכם לפחות עשרה שהם בעלי כשרונות גדולים שיכולים לצאת גדולי ישראל, אם כן היכן הם אותם בחורים? שהרי במשך השנים הם נעלמים ואבד שמם? ענה רבי גרשון אדלשטיין זה משום שאינם לומדים מוסר.

כשנשאל מה יכול לשנות את האדם מן הקצה אל הקצה ולהופכו לגמרי, ענה ר' גרשון: "אני בדקתי את זה ונוכחתי לראות כי אי אפשר להצליח בשום עניין בלי לימוד המוסר.

סיפר רבי חיים ברמן מתלמידיו הגדולים של רבי יחזקאל לווינשטיין: היתה לי חברותא, שכבר עברו חמש שנים מאז נישואיו וטרם נפקד בזרע של קימא. פעם נאנח בפני והחל לבכות על גורלו המר, הצעתי לו שילך לבקש ברכה מהמשגיח. ואכן הוא נכנס למשגיח ותינה בפניו את צרתו. נענה המשגיח ואמר לו מילים כדברונות: 'בעצם, כבר נגזר עליך שלא יהא לך ילדים. אולם יש לך פתרון קטן והוא, להשתנות ולהפוך לאדם אחר וכך תסלק את הגזרה הרובצת עליך, היות וכבר מדובר כאן באדם אחר שעליו לא נגזרה הגזרה'. ואז אמר לו המשגיח, שאם יקבל על עצמו ללמוד מוסר כל יום בקביעות, הרי הוא יהפך לאדם אחר ותסתלק ממנו הגזרה, והוסיף ואמר, שגם רעייתו צריכה להשתנות, וזאת על ידי שתקח על עצמה את המשימה להזכיר לו ללמוד מוסר בכל יום, וכך יהיה לה חלק בשינוי שלו ויחשב לה כאילו גם היא למדה מוסר, וכאילו גם היא השתנתה וכך תוסר הגזרה גם מעליה. האברך עשה כדברי המשגיח והחל ללמוד מוסר מדי יום בקביעות, ולאחר כשנה נפקד בבן זכר."

מכאן, שאת החשבונות האמיתיים צריך לעשות בהוספת לימוד תורה ובעיקר ללמוד מוסר על מנת לחשב את צעדינו להתעלות בעבודת ה' יתברך ובעיקר במידות.

העלון טעון גניזה

בברכת התורה

"לְאֶדֶם מַעֲרָכִי לֵב וְחַה' מַעֲנֶה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמות

לעילוי נשמות מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: יעקב ישראל בן גלית נפתלי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורג' בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוחל) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יוני שמחה בת סרח: יפה נדרה בן נעמי: רחל בת שמעון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כחון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה

גילי בלומנר (יוצר תמונות AI). אלעזר בן שמחה

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אחרון בן חנה: משה בן חנה מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עזר בן הגר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת סיון לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עפרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

להמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים